

Churchill, het *War Cabinet* en de *Chiefs of Staff* afkerig waren van de inzet van miljoenenlegers (Engeland alléén zou die legers nooit op de been kunnen brengen) – zou het wel mogelijk zijn, de oorlog zonder die inzet te winnen? Voor Roosevelt en zijn vertrouwden stond vast dat die vraag ontkennend beantwoord moest worden. Maar dat betekende dat de oorlog niet gewonnen kon worden zonder dat de Verenigde Staten er met alle kracht waarover zij beschikten, aan deelnamen. Hoe kon men evenwel de publieke opinie daarvan overtuigen? Hoe zo inwerken op het Congres dat dit college aan Amerika's volledige deelneming aan de oorlog zijn goedkeuring zou hechten? Dat alles was niet te forceren.

In '17 hadden de Duitsers er door hun eigen optreden (intriges met Mexico, afkondiging van de onbepaalde *U-Boot*-oorlog) belangrijk toe bijgedragen dat president Wilson een meerderheid gevonden had voor een oorlogsverklaring aan Duitsland, Hitler liet zich evenwel door Roosevelt niet provoceren; elke Amerikaanse maatregel die een verder afwijken inhield van het Amerikaanse neutraliteitsbeleid (wat was daar eigenlijk nog van over?), werd door hem voor kennisgeving aangenomen; hij onthield zich van alle contra-maatregelen, wel beseffend dat zulk een escalatie precies was wat Roosevelt wenste. Stellig, Hitler zag de Verenigde Staten al sinds geruime tijd als een mogendheid met welke uiteindelijk afgerekend moest worden, maar dan toch pas nadat hij eerst de Sowjet-Unie en daarna Engeland volledig bedwongen had; geen enkel Duits belang was er mee gemoeid, Amerika's intrede in de oorlog, hoe waarschijnlijk deze ook werd, te bespoedigen.

In welke omstandigheden zich die intrede zou voordoen, kon ook Roosevelt niet voorzien. Eén ding kon hij wél: alle voorzorgsmaatregelen nemen die met het oog daarop geboden waren. Eén van die maatregelen had betrekking op Nederlands grondgebied, namelijk op Suriname welks bauxietmijnen drie-vijfde van de grondstof leverden voor de Amerikaanse aluminiumproductie; uit dit lichte metaal werden de vliegtuigen vervaardigd. Eind november '41 werd een Amerikaans-Nederlands accord gesloten dat bepaalde dat in Suriname, overigens onder Nederlands opperbevel, een klein Amerikaans garnizoen gelegerd zou worden: dat zou de veiligheid van het gebiedsdeel ten goede komen.¹

Van belang was voorts dat Roosevelt aan zijn ministers Stimson en Knox

¹ De minister-president, prof. Gerbrandy, maakte dit accord op 24 november '41 in een toespraak voor Radio Oranje bekend. Onmiddellijk gingen de Duitsers en hun handlangers een heftige campagne inzetten dat Suriname (en met Curaçao was, beweerden zij, eigenlijk al hetzelfde gebeurd) door 'de emigranten-regering' aan Amerika verkwaanseld was. De Nederlandse pers was niet erg gevoelig voor die argumentatie. Janke ergerde zich dermate aan haar lauwe wijze van reageren dat